

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

00-701 Warszawa, ul. Czerniakowska 16

Szczególne zasady
finansowania, rozliczania
i opłacania składek na
ubezpieczenia społeczne osób
niepełnosprawnych

Poradnik

Szczególne zasady finansowania,
rozliczania i opłacania składek
na ubezpieczenia społeczne
osób niepełnosprawnych
Poradnik
data aktualizacji: 15-04-2005 r.

Spis treści

WSTĘP	4
I. WYSOKOŚĆ I FINANSOWANIE SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE - ZASADY OGÓLNE	4
I. FINANSOWANIE SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH - ZASADY SZCZEGÓLNE	5
1. Zakłady pracy zatrudniające mniej niż 25 osób oraz zakłady pracy zatrudniające co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny etat	5
2. Zakłady pracy chronionej oraz zakłady aktywności zawodowej	13
3. Umowy cywilnoprawne traktowane przez ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych jak umowy o pracę.....	13
4. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą	16
II. ZASADY ZGŁASZANIA DO UBEZPIECZEŃ I ROZLICZANIA SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE ZA NIEPEŁNOSPRAWNYCH PRACOWNIKÓW I OSOBY WYKONUJĄCE PRACĘ NAKŁADCZĄ	18
1. Zasady składania wniosku o dofinansowanie składek przez budżet państwa i PFRON	18
2. Zasada ustalania daty, od której przysługuje dofinansowanie składek za niepełnosprawnego pracownika lub nakładcę	19
3. Sposób przekazywania do ZUS informacji o niepełnosprawności osoby zgłoszonej do ubezpieczeń	20
4. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne za osoby, które stały się niepełnosprawne lub których niepełnosprawność ustała w trakcie miesiąca rozliczeniowego.....	21
5. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia wypłacanego niepełnosprawnemu pracownikowi lub nakładcy po wygaśnięciu stosunku pracy lub umowy o pracę nakładczą.....	24
6. Zasady rozliczania składek za niepełnosprawnych pracowników uzyskujących dodatkowe przychody z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracodawcą.....	26
7. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne po uzyskaniu przez płatnika składek statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej	33
WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH	36

WSTĘP

Zasady finansowania, rozliczania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne regulują przepisy:

- ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 137, poz. 887 z późn. zm.), zwanej dalej **ustawą o s.u.s.**,
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.), zwanej dalej **ustawą o rehabilitacji**,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 4 grudnia 1998 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących oraz innych dokumentów (Dz.U. nr 149, poz. 982 z późn. zm.), zwanego dalej **rozporządzeniem**.

Przepisy powołanych wyżej ustaw wprowadzają jednakowe zasady ustalania wysokości składek na poszczególne rodzaje ryzyka ubezpieczeniowego dla wszystkich grup ubezpieczonych, w tym także osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie wypadkowe. W przypadku osób niepełnosprawnych wprowadzają jednak, w określonych sytuacjach, przejęcie finansowania składek na ubezpieczenia społeczne tych osób przez budżet państwa lub Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

I. WYSOKOŚĆ I FINANSOWANIE SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE - ZASADY OGÓLNE¹

Dla wszystkich ubezpieczonych, w tym ubezpieczonych osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy o s.u.s. obowiązują jednakowe stopy procentowe składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, które wynoszą:

- 19,52% - na ubezpieczenie emerytalne,
- 13,00% - na ubezpieczenia rentowe,
- 2,45% - na ubezpieczenie chorobowe.

Obowiązującą danego płatnika składek stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala się zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. nr 199, poz. 1673 z późn. zm.), zwanej dalej **ustawą wypadkową**.

Składki na ubezpieczenia społeczne w przypadku **pracowników** finansowane są w następujący sposób:

- składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansują z własnych środków, w równych częściach ubezpieczeni i płatnicy składek,

¹ Szczegółowe zasady ustalania wysokości oraz finansowania składek na ubezpieczenia społeczne przedstawione zostały w poradniku dla płatników składek pt. [Zasady opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych](#).

- składki na ubezpieczenie chorobowe finansują w całości, z własnych środków, ubezpieczeni,
- składki na ubezpieczenie wypadkowe finansują w całości, z własnych środków, płatnicy składek.

W przypadku **osób wykonujących pracę nakładczą** składki finansowane są w następujący sposób:

- składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansują z własnych środków, w równych częściach ubezpieczeni i płatnicy składek,
- składki na ubezpieczenie chorobowe finansują w całości, z własnych środków, ubezpieczeni.

Osoby wykonujące pracę nakładczą nie podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu.

W przypadku **osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą** składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe finansowane są przez ubezpieczonych.

Składki na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych nalicza się na podanych wyżej zasadach, określonych w ustawie o s.u.s. oraz w ustawie wypadkowej, z wyjątkami określonymi przepisami ustawy o rehabilitacji. Ustawą o rehabilitacji wprowadzono szczególne zasady finansowania składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych, które są pracownikami i osobami wykonującymi pracę nakładczą a także osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą. W ustawie tej ustalono również i zdefiniowano stopnie niepełnosprawności.

I. FINANSOWANIE SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH - ZASADY SZCZEGÓLNE

1. Zakłady pracy zatrudniające mniej niż 25 osób oraz zakłady pracy zatrudniające co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny etat

W zakładach pracy zatrudniających **mniej niż 25 osób²** (art. 25 ust. 2 ustawy o rehabilitacji) w stosunku do zatrudnionych osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności³:

² Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, wyrażonym w piśmie z 16 lipca 2003 r., znak: BON.III.025/101/2003/EB, w art. 25 ust. 2 ustawy chodzi o pracodawców zatrudniających mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

³ Na podstawie art. 5 ustawy o rehabilitacji, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o:

1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 162, poz. 1118 z późn. zm.) jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt. 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy wymienionej w pkt. 1, oraz celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 119 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt. 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

- część wynagrodzenia odpowiadającą składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenie emerytalne finansuje PFRON,
- część kosztów osobowych pracodawcy, odpowiadającą należnej składce na ubezpieczenie emerytalne od pracodawcy, finansuje budżet państwa.

Pracodawcy zatrudniający **co najmniej 25 pracowników** (art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji) w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem w wysokości co najmniej 6%⁴, w stosunku do zatrudnionych osób niepełnosprawnych:

- zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności - część wynagrodzenia odpowiadającą należnej składce od pracownika na ubezpieczenie emerytalne oraz część kosztów osobowych pracodawcy, odpowiadającą należnej od pracodawcy składce na ubezpieczenie emerytalne, finansuje PFRON,
- zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności - część kosztów osobowych pracodawcy, odpowiadającą należnej składce na ubezpieczenie wypadkowe, finansuje PFRON.

Przez **osoby zatrudnione** rozumie się:

- pracowników oraz
- osoby wykonujące pracę nakładczą (art. 25 ust. 5 ustawy).

Przy ustalaniu liczby zatrudnionych - dla celów stosowania art. 25 ust. 2 i 3a - stosuje się przepisy art. 21 ust. 5, art. 25 ust. 10 oraz art. 28 ust. 3 ustawy o rehabilitacji.

Do liczby pracowników (art. 21 ust. 5) nie wlicza się, **jeżeli nie są to osoby niepełnosprawne**, osób zatrudnionych:

- na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- przebywających na urloпах wychowawczych,
- nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej,
- będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy,
- nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego,
- przebywających na urloпах bezpłatnych, których **obowiązek** udzielenia określają odrębne ustawy. Wyłączenia nie stosuje się wobec pracowników przebywających na urlopie bezpłatnym udzielonym **na ich wniosek** za zgodą pracodawcy.

W celu ustalenia, czy zatrudniony pracuje w pełnym czy też w niepełnym wymiarze czasu pracy, w odniesieniu do pracowników niepełnosprawnych stosuje się art. 15 ustawy, zgodnie z którym czas pracy:

- osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo - jest to pełny wymiar czasu pracy w stosunku do takiego pracownika,

⁴ Zgodnie z art. 2 pkt 6 ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych - oznacza to przeciętny miesięczny udział procentowy osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

- osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo - jest to pełny wymiar czasu pracy w stosunku do takiego pracownika.

Do liczby zatrudnionych, zgodnie z art. 25 ust. 10 i art. 28 ust. 3 ustawy, zalicza się **osoby wykonujące pracę nakładczą**, którym wynagrodzenie ustalono co najmniej w wysokości:

- najniższego wynagrodzenia⁵ - w stosunku do wykonawców, dla których praca nakładcza stanowi jedyne źródło utrzymania,
- połowy minimalnego wynagrodzenia - w stosunku do pozostałych wykonawców.

Wymiar czasu pracy osób wykonujących pracę nakładczą ustala się jako iloraz wysokości ustalonego wynagrodzenia i minimalnego wynagrodzenia (art. 28 ust. 4). Ustalony w ten sposób maksymalny wymiar czasu pracy nie może przekraczać jednego etatu (art. 28 ust. 5). A zatem, jeżeli w umowie o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalone zostało w wysokości:

- 75% minimalnego wynagrodzenia, należy przyjąć, że wykonawca pracuje w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu,
- 150% minimalnego wynagrodzenia, należy przyjąć, że wykonawca pracuje w wymiarze jednego etatu.

Jeżeli w umowie o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalone zostało w wysokości niższej niż:

- minimalne wynagrodzenie - w stosunku do wykonawców, dla których praca nakładcza stanowi jedyne źródło utrzymania,
- połowa minimalnego wynagrodzenia - w stosunku do pozostałych wykonawców,

wykonawców tych nie wlicza się do liczby zatrudnionych - także gdy są to osoby niepełnosprawne - a pracodawca nie ma prawa do dofinansowania za nich składek na ubezpieczenia emerytalne, o którym mowa w art. 25 ust. 2 i 3a.

Do liczby osób wykonujących pracę nakładczą, zgodnie z art. 28 ust. 6 oraz art. 21 ust. 5, nie wlicza się odpowiednio, **jeżeli nie są to osoby niepełnosprawne**, osób zatrudnionych:

- na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- przebywających na urlopiach wychowawczych,
- nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej,
- będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy,
- nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego,
- przebywających na urlopiach bezpłatnych, których **obowiązek** udzielenia określają odrębne ustawy. Wyłączenia nie stosuje się wobec wykonawców przebywających na urlopie bezpłatnym udzielonym **na ich wniosek** za zgodą pracodawcy.

⁵ Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o najniższym wynagrodzeniu - oznacza to minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w grudniu roku poprzedniego, ustalane na podstawie odrębnych przepisów. W dalszej części poradnika używamy więc pojęcia „minimalne wynagrodzenie”.

Przykłady obliczania zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat

Przykład 1

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat przebywa na urlopie wychowawczym - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,
- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat odbywa zasadniczą służbę wojskową - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,
- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat przebywa na urlopie bezpłatnym, którego obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 24,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 2 ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania składek na ubezpieczenie emerytalne należnych za styczeń 2005 r. za pracowników ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Przykład 2

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 27 pracowników - na pełny etat,
- 3 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest niższy od 6%.

Od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat przebywa na urlopie wychowawczym - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,
- 2 pracowników - niebędących osobami niepełnosprawnymi, zatrudnionych na pełny etat odbywa zasadniczą służbę wojskową - pracowników tych nie wlicza się do liczby zatrudnionych.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 25,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek należnych za styczeń 2005 r. za pracowników niepełnosprawnych.

Przykład 3

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 27 pracowników - na pełny etat,
- 3 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi 6%.

Od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na ½ etatu przebywa na urlopie wychowawczym - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,

- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na ½ etatu odbywa zasadniczą służbę wojskową - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 27,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania następujących składek należnych za styczeń 2005 r.:

- na ubezpieczenie emerytalne - za pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- na ubezpieczenie wypadkowe - za pracowników zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Przykład 4

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest wyższy od 6%.

Od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat przebywa na urlopie wychowawczym - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,
- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat odbywa zasadniczą służbę wojskową - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych,
- 1 pracownik - będący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat przebywa na urlopie bezpłatnym - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy obowiązek udzielenia tego urlopu określają czy też nie określają odrębne ustawy.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 25,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania następujących składek należnych za styczeń 2005 r.:

- na ubezpieczenie emerytalne - za pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- na ubezpieczenie wypadkowe - za pracowników zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Przykład 5

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest niższy od 6%.

Za okres od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną,
- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek opiekuńczy - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną,

- 1 pracownik - będący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat otrzyma świadczenie rehabilitacyjne - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 27,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat. Oznacza to, że pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek należnych za styczeń 2005 r. za pracowników niepełnosprawnych.

Przykład 6

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest wyższy od 6%.

Za okres od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną,
- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek opiekuńczy - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną,
- 1 pracownik - niebędący osobą niepełnosprawną, zatrudniony na pełny etat otrzyma świadczenie rehabilitacyjne - pracownika tego nie wlicza się do liczby zatrudnionych.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 26,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat. Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania następujących składek należnych za styczeń 2005 r.:

- na ubezpieczenie emerytalne - za pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- na ubezpieczenie wypadkowe - za pracowników zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Przykład 7

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest niższy od 6%.

Za okres od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 2 pracowników zatrudnionych na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracowników tych wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy są osobami niepełnosprawnymi czy też są osobami pełnosprawnymi,
- 1 pracownik zatrudniony na ½ etatu otrzyma zasiłek chorobowy - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną.

Za okres od 2 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 27,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat. Oznacza to, że pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek należnych za styczeń 2005 r. za pracowników niepełnosprawnych.

Przykład 8

W zakładzie pracy pracuje 30 pracowników, w tym:

- 25 pracowników - na pełny etat,
- 5 pracowników - na ½ etatu.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest wyższy od 6%.

Za okres od 1 do 31 stycznia 2005 r.:

- 2 pracowników zatrudnionych na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracowników tych wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy są osobami niepełnosprawnymi czy też są osobami pełnosprawnymi,
- 1 pracownik zatrudniony na ½ etatu otrzyma zasiłek chorobowy - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną.

Za okres od 2 do 31 stycznia 2005 r.:

- 1 pracownik zatrudniony na pełny etat otrzyma zasiłek macierzyński - pracownika tego wlicza się do liczby zatrudnionych, bez względu na to, czy jest osobą niepełnosprawną czy też jest osobą pełnosprawną.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 27,5 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania następujących składek należnych za styczeń 2005 r.:

- na ubezpieczenie emerytalne - za pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- na ubezpieczenie wypadkowe - za pracowników zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Przykład 9

W zakładzie pracy pracuje:

- 26 pracowników - na pełny etat,
- 5 wykonawców, którym w umowach o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalono w wysokości niższej od połowy minimalnego wynagrodzenia - wykonawców tych nie uwzględnia się w liczbie zatrudnionych.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest niższy od 6%.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 26 pracowników i wykonawców w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek należnych za styczeń 2005 r. za pracowników i wykonawców niepełnosprawnych.

Przykład 10

W zakładzie pracy pracuje:

- 24 pracowników - na pełny etat,
- 1 wykonawca, któremu w umowie o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalono w wysokości minimalnego wynagrodzenia - wykonawcę tego uwzględnia się w liczbie zatrudnionych.
- 4 wykonawców, którym w umowach o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalono w wysokości niższej od połowy minimalnego wynagrodzenia - wykonawców tych nie uwzględnia się w liczbie zatrudnionych.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest wyższy od 6%.

W okresie od 1 do 31 stycznia 2005 r. wszyscy zatrudnieni w zakładzie pracowali.

W styczniu 2005 r. zakład zatrudnia 25 pracowników i wykonawców w przeliczeniu na pełny etat.

Oznacza to, że na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji pracodawca ma prawo do dofinansowania następujących składek należnych za styczeń 2005 r.:

- na ubezpieczenie emerytalne - za pracowników i wykonawców niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z wyłączeniem wykonawców, którym w umowach o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalono w wysokości niższej od połowy minimalnego wynagrodzenia,
- na ubezpieczenie wypadkowe - za pracowników zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Jeżeli w danym miesiącu zatrudnienie jest zmienne, dla wyliczenia stanu zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat należy stosować metodę średniej arytmetycznej ze stanów dziennych w tym miesiącu, tzn. należy zsumować stan zatrudnienia z każdego dnia w miesiącu, łącznie z niedzielami i świętami, przyjmując dla tych dni stan z dnia poprzedniego, a następnie podzielić przez liczbę dni w miesiącu. Stan zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat należy wyliczyć z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Przykład 11

W zakładzie pracy pracuje 26 pracowników na pełny etat. Od 15 do 31 stycznia 2005 r. 2 pracowników - niebędących osobami niepełnosprawnymi - przebywa na urlopie wychowawczym. Stan zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat dla stycznia 2005 r. należy wyliczyć w następujący sposób:

$$[(14 \times 26) + (17 \times 24)] : 31 = (364 + 408) : 31 = 772 : 31 = \mathbf{24,90}$$

gdzie:

- 14 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 26 pracowników
- 17 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 24 pracowników
- 24,90 - oznacza stan zatrudnienia w styczniu w przeliczeniu na pełny etat.

Przykład 12

W zakładzie pracy pracuje 26 pracowników na ½ etatu. Od 15 do 31 stycznia 2005 r. 2 pracowników - niebędących osobami niepełnosprawnymi - przebywa na urlopie wychowawczym. Stan zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat dla stycznia 2005 r. należy wyliczyć w następujący sposób:

$$[(14 \times 26 \times 1/2) + (17 \times 24 \times 1/2)] : 31 = (182 + 204) : 31 = 386 : 31 = \mathbf{12,45}$$

gdzie:

- 14 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 26 pracowników na ½ etatu
- 17 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 24 pracowników na ½ etatu
- 12,45 - oznacza stan zatrudnienia w styczniu w przeliczeniu na pełny etat.

Przykład 13

W zakładzie pracy pracuje 26 wykonawców, którym w umowie o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalono w wysokości minimalnego wynagrodzenia. Od 15 do 31 stycznia 2005 r. 2 wykonawców - niebędących osobami niepełnosprawnymi - nie świadczyło pracy w związku z odbywaniem zasadniczej służby wojskowej. Stan zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat dla stycznia 2005 r. należy wyliczyć w następujący sposób:

$$[(14 \times 26) + (17 \times 24)] : 31 = (364 + 408) : 31 = 772 : 31 = \mathbf{24,90}$$

gdzie:

- 14 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 26 wykonawców
- 17 - oznacza liczbę dni stycznia, w których pracowało 24 wykonawców
- 24,90 - oznacza stan zatrudnienia w styczniu w przeliczeniu na pełny etat.

2. Zakłady pracy chronionej oraz zakłady aktywności zawodowej

W zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej (art. 25 ust. 3 ustawy o rehabilitacji) w stosunku do zatrudnionych osób niepełnosprawnych (tj. osób zaliczonych do znacznego, umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności a także osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed ukończeniem 16. roku życia):

- część wynagrodzenia odpowiadającą należnej składce pracownika na ubezpieczenia emerytalne i chorobowe - finansuje PFRON,
- część kosztów osobowych pracodawcy odpowiadającą należnej składce na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracodawcy - finansuje budżet państwa, a część odpowiadającą należnej składce na ubezpieczenie wypadkowe - finansuje PFRON.

Przez **osoby zatrudnione** rozumie się:

- pracowników oraz
- osoby wykonujące pracę nakładczą.

Jeżeli w umowie o pracę nakładczą wynagrodzenie ustalone zostało w wysokości niższej niż:

- minimalne wynagrodzenie - w stosunku do wykonawców, dla których praca nakładcza stanowi jedyne źródło utrzymania,
- połowa minimalnego wynagrodzenia - w stosunku do pozostałych wykonawców,

pracodawca nie ma prawa do dofinansowania za nich składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, o którym mowa w art. 25 ust. 3 (art. 28 ust. 3).

3. Umowy cywilnoprawne traktowane przez ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych jak umowy o pracę

W rozumieniu ustawy o s.u.s. (art. 8 ust. 2a) za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W takim przypadku w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uwzględnia się, obok przychodu ze stosunku pracy, przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło. Do tego przychodu stosuje się zasady finansowania składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych, określone w art. 25 ust. 2, ust. 3 i ust. 3a ustawy o rehabilitacji.

Przykład 1

Zakład pracy chronionej zawarł z własnym pracownikiem posiadającym orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności umowę zlecenia. W maju 2005 r. pracownik z tytułu umowy o pracę osiągnął przychód w wysokości 1000 zł, z tytułu umowy zlecenia - 200 zł. W imiennym raporcie miesięcznym składanym za tego pracownika za maj 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 XX pracodawca powinien wykazać składki naliczone od kwoty 1200 zł. W ostatecznym rozliczeniu, wykazanym w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, składki te finansują (zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy o rehabilitacji):

- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - PFRON,
- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - budżet państwa,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - budżet państwa,
- składkę na ubezpieczenie chorobowe - PFRON,
- składkę na ubezpieczenie wypadkowe - PFRON.

Składki finansowane przez PFRON oraz budżet państwa powinny zostać wykazane w imiennym raporcie miesięcznym w polach przeznaczonych dla składek finansowanych odpowiednio przez ubezpieczonego i płatnika składek, natomiast w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA - w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez PFRON i budżet państwa.

Przykład 2

Zakład pracy zatrudniający 20 pracowników w przeliczeniu na pełny etat zawarł z własnym pracownikiem posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności umowę zlecenia. W maju 2005 r. pracownik z tytułu umowy o pracę osiągnął przychód w wysokości 1000 zł, z tytułu umowy zlecenia - 200 zł. W imiennym raporcie miesięcznym składanym za tego pracownika za maj 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 XX pracodawca powinien wykazać składki naliczone od kwoty 1200 zł. W ostatecznym rozliczeniu, wykazanym w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, składki te finansują (zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy o rehabilitacji):

- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - PFRON,
- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - budżet państwa,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracodawca,
- składkę na ubezpieczenie chorobowe - pracownik,
- składkę na ubezpieczenie wypadkowe - pracodawca.

Składki finansowane przez PFRON oraz budżet państwa powinny zostać wykazane w imiennym raporcie miesięcznym w polach przeznaczonych dla składek finansowanych odpowiednio przez ubezpieczonego i płatnika składek, natomiast w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA - w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez PFRON i budżet państwa.

Przykład 3

Zakład pracy zatrudniający 20 pracowników w przeliczeniu na pełny etat zawarł z własnym pracownikiem posiadającym orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności umowę zlecenia. W maju 2005 r. pracownik z tytułu umowy o pracę osiągnął przychód w wysokości 1000 zł, z tytułu umowy zlecenia - 200 zł. W imiennym raporcie miesięcznym składanym za tego pracownika za maj 2005 r.

z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 XX pracodawca powinien wykazać składki naliczone od kwoty 1200 zł. Składki te finansują:

- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - pracodawca,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracodawca,
- składkę na ubezpieczenie chorobowe - pracownik,
- składkę na ubezpieczenie wypadkowe - pracodawca.

Pracodawca zatrudniający mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny etat nie ma prawa do dofinansowania składek za pracownika o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Przykład 4

Zakład pracy zatrudniający 26 pracowników w przeliczeniu na pełny etat, o wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych 6%, zawarł z własnym pracownikiem posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności umowę zlecenia. W maju 2005 r. pracownik z tytułu umowy o pracę osiągnął przychód w wysokości 1000 zł, z tytułu umowy zlecenia - 200 zł. W imiennym raporcie miesięcznym składanym za tego pracownika za maj 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 XX pracodawca powinien wykazać składki naliczone od kwoty 1200 zł. W ostatecznym rozliczeniu, wykazanym w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, składki te finansują (zgodnie z art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji):

- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - PFRON,
- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - PFRON,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracodawca,
- składkę na ubezpieczenie chorobowe - pracownik,
- składkę na ubezpieczenie wypadkowe - pracodawca.

Składki finansowane przez PFRON powinny zostać wykazane w imiennym raporcie miesięcznym w polach przeznaczonych dla składek finansowanych odpowiednio przez ubezpieczonego i płatnika składek, natomiast w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA - w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez PFRON.

Przykład 5

Zakład pracy zatrudniający 26 pracowników w przeliczeniu na pełny etat, o wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych 6%, zawarł z własnym pracownikiem posiadającym orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności umowę zlecenia. W maju 2005 r. pracownik z tytułu umowy o pracę osiągnął przychód w wysokości 1000 zł, z tytułu umowy zlecenia - 200 zł. W imiennym raporcie miesięcznym składanym za tego pracownika za maj 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia 01 10 XX pracodawca powinien wykazać składki naliczone od kwoty 1200 zł. W ostatecznym rozliczeniu, wykazanym w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, składki te finansują (zgodnie z art. 25 ust. 3a ustawy o rehabilitacji):

- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - pracodawca,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracownik,
- ½ składki na ubezpieczenia rentowe - pracodawca,
- składkę na ubezpieczenie chorobowe - pracownik,
- składkę na ubezpieczenie wypadkowe - PFRON.

Składka finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w imiennym raporcie miesięcznym w polu przeznaczonym dla składek na ubezpieczenie wypadkowe, natomiast w deklaracji rozliczeniowej - w polu przeznaczonym dla składek finansowanych przez PFRON.

4. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą

Osobom niepełnosprawnym (art. 25 ust. 3b ustawy o rehabilitacji) podejmującym **po raz pierwszy** działalność gospodarczą PFRON finansuje:

- 75% składek na ubezpieczenie emerytalne - w przypadku osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 50% składek na ubezpieczenie emerytalne - w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 50% składek na ubezpieczenie wypadkowe - w przypadku osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Działalność musi być **podejmowana** (a nie już wcześniej prowadzona) przez osobę niepełnosprawną w rozumieniu ustawy i musi być ona podejmowana przez tę osobę **po raz pierwszy** od dnia uzyskania przez nią statusu osoby niepełnosprawnej.

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania (art. 13 pkt 4 ustawy o s.u.s.). Oznacza to, że od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności mają także prawo do finansowania składek przez PFRON na zasadach określonych w art. 25 ust. 3b ustawy o rehabilitacji.

Przez prowadzenie działalności gospodarczej rozumie się prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie:

- przepisów o działalności gospodarczej, w tym w ramach spółki cywilnej - zgodnie bowiem z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. nr 173, poz. 1807), za przedsiębiorców, w rozumieniu tej ustawy, uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, o której mowa w art. 2,
- innych przepisów szczególnych.

Oznacza to, że z dofinansowania składek przez PFRON nie mogą skorzystać osoby wymienione w art. 8 ust. 6 pkt 2, 3 i 4 ustawy o s.u.s., tj.:

- twórcy i artyści,
- osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
- osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu, z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnicy spółek jawnych, komandytowych i partnerskich.

Przykład 1

Osoba niepełnosprawna podjęła działalność gospodarczą 1 grudnia 2002 r. i prowadzi ją do 30 listopada 2003 r. (dokonała wykreślenia z ewidencji działalności

gospodarczej). Następnie 1 lutego 2004 r. podjęła ponownie prowadzenie działalności gospodarczej - osoba ta nie ma prawa do dofinansowania składek przez PFRON.

Przykład 2

Osoba niepełnosprawna podjęła działalność gospodarczą 1 grudnia 2002 r. W okresie od 1 grudnia 2003 r. do 31 stycznia 2004 r. czasowo zaprzestała prowadzenia działalności (bez dokonywania wyrejestrowania z ewidencji działalności gospodarczej) - osoba ta nie ma prawa do dofinansowania składek przez PFRON.

Przykład 3

Osoba pełnosprawna podjęła działalność gospodarczą 1 grudnia 2002 r. i prowadziła ją do 30 listopada 2003 r. (dokonała wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej). Z dniem 15 stycznia 2004 r. uzyskała orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Następnie 1 lutego 2004 r. podjęła ponownie prowadzenie działalności gospodarczej - osoba ta ma prawo do dofinansowania składek przez PFRON.

Przykład 4

Osoba pełnosprawna podjęła działalność gospodarczą 1 grudnia 2002 r. i prowadziła ją do 10 stycznia 2004 r. (dokonała wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej). 15 stycznia 2004 r. uzyskała orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Następnie 1 marca 2004 r. podjęła ponownie prowadzenie działalności gospodarczej - osoba ta ma prawo do dofinansowania składek przez PFRON w okresie od 1 marca 2004 r.

Przykład 5

Osoba niepełnosprawna podjęła działalność gospodarczą 1 lutego 2004 r. W okresie od 1 kwietnia do 31 października 2004 r. czasowo zaprzestała prowadzenia działalności (bez dokonywania wyrejestrowania z ewidencji działalności gospodarczej) - osoba ta ma prawo do dofinansowania składek przez PFRON w okresie:

- od 1 lutego do 31 marca 2004 r. oraz
- od 1 listopada 2004 r.

Finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych przez PFRON (zgodnie z art. 25 ust. 11 ustawy o rehabilitacji) nie dotyczy absolwentów, którzy na swój wniosek zostali zwolnieni z obowiązku ich opłacania na podstawie odrębnych przepisów. Art. 25 ust. 11 ustawy dotyczy absolwentów wymienionych w art. 25 ust. 3b, a więc absolwentów, którzy podjęli działalność gospodarczą.

II. ZASADY ZGŁASZANIA DO UBEZPIECZEŃ I ROZLICZANIA SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE ZA NIEPEŁNOSPRAWNYCH PRACOWNIKÓW I OSOBY WYKONUJĄCE PRACĘ NAKŁADCZĄ

1. Zasady składania wniosku o dofinansowanie składek przez budżet państwa i PFRON

Składki na ubezpieczenia społeczne (art. 25 ust. 8 i ust. 9 ustawy o rehabilitacji) finansowane są przez budżet państwa i PFRON za okresy miesięczne przez okres roku, na wniosek pracodawcy lub osoby niepełnosprawnej podejmującej działalność gospodarczą.

W przypadku pracodawców złożenie wniosku o dofinansowanie składek polega na wypełnieniu pola 03 bloku III deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA. Pole to powinno być zaznaczane w każdym przypadku przekazywania deklaracji rozliczeniowej za kolejne okresy miesięczne przez okres 12 miesięcy kalendarzowych, za który przysługiwać będzie dofinansowanie. Z upływem rocznego okresu pracodawca będzie uprawniony do dalszego korzystania z dofinansowania składek, pod warunkiem że w kolejnych deklaracjach rozliczeniowych przekazywanych po upływie 12 miesięcy wykaże w polu 03 blok III deklaracji ZUS DRA właściwy kod wniosku o dofinansowanie.

Natomiast w przypadku osób niepełnosprawnych podejmujących po raz pierwszy po 1 stycznia 2004 r. działalność gospodarczą - równoznaczne ze złożeniem wniosku o dofinansowanie składek jest wykazanie przez niepełnosprawnego odpowiedniego kodu tytułu ubezpieczenia w składanym przez niego zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

W przypadku płatników składek rozliczających i opłacających składki na ubezpieczenia społeczne za niepełnosprawnych pracowników oraz niepełnosprawne osoby wykonujące pracę nakładczą, wniosek o dofinansowanie składek składany jest poprzez podanie w polu 03 bloku III deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA odpowiedniego kodu wniosku o dofinansowanie składek za osoby niepełnosprawne:

- 0** - płatnik składek nieuprawniony lub niewnioskujący o dofinansowanie składek na podstawie art. 25 ust. 2, 3 lub 3a ustawy,
- 1** - wniosek płatnika składek o dofinansowanie składek za osoby niepełnosprawne ze środków PFRON i budżetu państwa, przysługujące na podstawie art. 25 ust. 2 ustawy,
- 2** - wniosek płatnika składek o dofinansowanie składek za osoby niepełnosprawne ze środków PFRON i budżetu państwa, przysługujące na podstawie art. 25 ust. 3 ustawy,
- 3** - wniosek płatnika składek o dofinansowanie składek za osoby niepełnosprawne ze środków PFRON, przysługujące na podstawie art. 25 ust. 3a ustawy.

Z uwagi na to, że od 1 stycznia 2004 r. dofinansowanie do składek na ubezpieczenia społeczne ze środków PFRON przysługuje również osobom niepełnosprawnym po raz pierwszy podejmującym działalność gospodarczą, od tej daty obowiązuje nowy kod tytułu ubezpieczenia dla tej grupy ubezpieczonych - **05 60 XX**. W tym przypadku złożenie wniosku o dofinansowanie składek na ubezpieczenia społeczne jest dokonywane poprzez złożenie przez osobę niepełnosprawną zgłoszenia do

ubezpieczeń społecznych na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **05 60 XX**, zawierającym informację o stopniu niepełnosprawności w szóstym znaku.

Uwaga!

Płatnicy składek korzystający z dofinansowania składek przed 1 stycznia 2004 r. i dokonujący korekty dokumentów rozliczeniowych (w których rozliczone były składki na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem ich dofinansowania ze środków PFRON-u i budżetu państwa) przekazanych za okresy sprzed 1 stycznia 2004 r. - w deklaracji rozliczeniowej danego kompletu dokumentów korygujących powinni wykazać odpowiedni kod wniosku o dofinansowanie składek za osoby niepełnosprawne. Z uwagi na to, że korekta dotyczy okresu sprzed 1 stycznia 2004 r., tj. okresu, w którym dofinansowanie nie przysługiwało pracodawcom, o których mowa w art. 25 ust. 3a ustawy, w deklaracji rozliczeniowej danego kompletu dokumentów rozliczeniowych korygujących nie może być wykazywany kod wniosku o dofinansowanie za osoby niepełnosprawne oznaczony cyfrą **3**.

Wypełniając deklarację rozliczeniową ZUS DRA płatnik składek wnoszący o dofinansowanie składek na ubezpieczenia społeczne ze środków PFRON i budżetu państwa, powinien wypełnić w bloku III pole 02 „Liczba pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy”. W polu tym należy wpisać liczbę pracowników ustalaną w sposób określony w rozdziale II niniejszego poradnika.

2. Zasada ustalania daty, od której przysługuje dofinansowanie składek za niepełnosprawnego pracownika lub nakładcę

Płatnik może uznać za niepełnosprawną wyłącznie osobę, która przedstawiła mu stosowne orzeczenie. Uznanie to następuje od następnego dnia po dniu, w którym płatnik otrzymał wspomniane orzeczenie. Oznacza to, że dofinansowanie składek na ubezpieczenia społeczne przez budżet państwa i PFRON może nastąpić wyłącznie od następnego dnia po dniu, w którym zatrudniony przedstawił płatnikowi składek orzeczenie o ustalonym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności, w przypadku osób w wieku do lat 16.

Przedłożenie płatnikowi składek orzeczenia o ustalonym stopniu niepełnosprawności wiąże się również z koniecznością zmiany stosowanego przez płatnika składek dla danego ubezpieczonego kodu tytułu ubezpieczenia. Zmiana ta powinna być dokonana poprzez wyrejestrowanie ubezpieczonego z ubezpieczeń z dotychczasowym kodem tytułu ubezpieczenia, a następnie ponowne zgłoszenie do ubezpieczeń z nowym kodem, uwzględniającym na szóstym znaku stopień niepełnosprawności.

Przedstawionej wyżej zasady ustalania daty, od której przysługuje dofinansowanie składek przez budżet państwa i PFRON nie stosuje się w sytuacji, gdy zatrudniony przedkłada kolejne orzeczenia o niepełnosprawności, o które wystąpił z powodu upływu okresu, na jaki wystawiono orzeczenie poprzednie, na podstawie którego płatnik składek korzystał z dofinansowania składek za tego zatrudnionego przez budżet państwa i PFRON. W takim przypadku dofinansowanie przysługuje od dnia, od którego orzeczono stopień niepełnosprawności w kolejnym orzeczeniu, nie

wcześniejszego jednak niż dzień, od którego przysługiwało dofinansowanie z tytułu poprzedniego orzeczenia.

3. Sposób przekazywania do ZUS informacji o niepełnosprawności osoby zgłoszonej do ubezpieczeń

Informacja o posiadaniu przez pracownika lub osobę wykonującą pracę nakładczą orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o niepełnosprawności, w przypadku osób do 16 roku życia, zawarta została w szóstym znaku kodu tytułu ubezpieczenia.

Stopień niepełnosprawności oznaczony jest następująco:

- 0** - osoba nieposiadająca orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub osoba, która posiada orzeczenie i nie przedłożyła go płatnikowi składek,
- 1** - osoba, która przedłożyła płatnikowi składek orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności,
- 2** - osoba, która przedłożyła płatnikowi składek orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 3** - osoba, która przedłożyła płatnikowi składek orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 4** - osoba, która przedłożyła płatnikowi składek orzeczenie o niepełnosprawności wydawane osobom do 16 roku życia.

Uwaga!

Jeśli pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek z budżetu państwa i/lub PFRON za pracowników i osoby wykonujące pracę nakładczą, nie musi wykazywać stopnia niepełnosprawności lub niepełnosprawności tych osób w szóstym znaku kodu tytułu ubezpieczenia. Wpisanie w szóstym znaku tego kodu cyfry **0** nie będzie traktowane jako błąd, nawet wówczas gdy osoba ta jest osobą niepełnosprawną i przedłożyła płatnikowi składek stosowne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub o niepełnosprawności.

Przykład 1

Pracodawca zgłasza do ubezpieczeń pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, który przedłożył orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz ma ustalone prawo do emerytury. Prawidłowym kodem tytułu ubezpieczenia jest:

01 10 12

Przykład 2

Pracodawca zgłasza do ubezpieczeń pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, który nie przedłożył orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty. Prawidłowym kodem tytułu ubezpieczenia jest:

01 10 00

W przypadku utraty (zmiany) stopnia niepełnosprawności, zmiana kodu tytułu ubezpieczenia oraz zmiana zasad finansowania składek następuje od daty, od której ubezpieczony nie posiada już stosownego orzeczenia, bez względu na datę poinformowania o tym fakcie płatnika składek.

Przykład 3

Pracownik zatrudniony od 1 maja 2004 r. w zakładzie pracy chronionej, zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako osoba nieposiadająca orzeczenia o stopniu niepełnosprawności a także nieposiadająca ustalonego prawa do emerytury lub renty, 31 marca 2005 r. przedstawił pracodawcy orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Oznacza to, że od 1 kwietnia 2005 r. zmienił się kod tytułu ubezpieczenia dla tego pracownika. W celu przekazania odpowiedniej informacji do ZUS, pracodawca powinien złożyć:

- formularz ZUS ZWUA (wyrejestrowanie z ubezpieczeń), w którym wyrejestrowuje pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **1 kwietnia 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- formularz ZUS ZUA (zgłoszenie do ubezpieczeń/zgłoszenie zmiany danych osoby ubezpieczonej), w którym zgłasza pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** od **1 kwietnia 2005 r.**

Należne za tego pracownika składki za marzec i kwiecień 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio:

- w imiennym raporcie miesięcznym za **marzec 2005 r.** - z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00**,
- w imiennym raporcie miesięcznym za **kwiecień 2005 r.** - z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02**.

4. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne za osoby, które stały się niepełnosprawne lub których niepełnosprawność ustała w trakcie miesiąca rozliczeniowego

Jeżeli orzeczenie o uzyskaniu stopnia niepełnosprawności zostanie doręczone przez ubezpieczonego płatnikowi składek w trakcie miesiąca kalendarzowego, to za ten miesiąc, po złożeniu niezbędnych dokumentów (wyrejestrowującego i zgłoszeniowego), płatnik składek powinien uzyskany w danym miesiącu przez ubezpieczonego przychód (stanowiący podstawę wymiaru składek) ustalić proporcjonalnie za okres do dnia przedłożenia przez ubezpieczonego orzeczenia o uzyskaniu stopnia niepełnosprawności oraz za okres od następnego dnia po dniu przedłożenia orzeczenia. Składki powinny zostać rozliczone w odrębnych imiennych raportach miesięcznych (odpowiednio z poprzednim i nowym kodem tytułu ubezpieczenia), z uwzględnieniem - w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA - ich dofinansowania przez budżet państwa i PFRON za tę część miesiąca, za którą dofinansowanie przysługuje.

Przykład 1

Pracownik zatrudniony od 1 maja 2003 r. w zakładzie pracy chronionej, zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako osoba nieposiadająca orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a także nieposiadająca ustalonego prawa do emerytury lub renty, 17 czerwca 2005 r. przedstawił pracodawcy orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Oznacza to, że od 18 czerwca 2005 r. zmienił się kod tytułu ubezpieczenia dla tego pracownika. W celu zgłoszenia zmiany kodu tytułu ubezpieczenia za danego pracownika pracodawca powinien:

- wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **18 czerwca 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- zgłosić pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** od **18 czerwca 2005 r.**

Należne za tego pracownika składki za czerwiec 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego, oznaczonego kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00**, powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 17 czerwca 2005 r.**, bez prawa do ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u,
- w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego, oznaczonego kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02**, powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 18 do 30 czerwca 2005 r.**, z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.

Rozliczenie składek należnych za tego pracownika za czerwiec 2005 r., przy założeniu że w tym miesiącu osiągnął on przychód w wysokości 900 zł, powinno wyglądać następująco:

- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **510 zł** (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 17 dni), finansowane przez:
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 12,50 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **390 zł** (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 13 dni), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 9,56 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za czerwiec 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansowane przez budżet państwa, w polach przeznaczonych dla składek

finansowanych przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za czerwiec 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

Przykład 2

Pracownik zakładu zatrudniającego mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy 21 kwietnia 2005 r. przedłożył pracodawcy orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. W okresie do 17 kwietnia 2005 r. pracownik w związku z chorobą przebywał na zwolnieniu lekarskim. W kwietniu uzyskał on przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 960 zł.

W celu zgłoszenia zmiany kodu tytułu ubezpieczenia za danego pracownika pracodawca powinien:

- wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **22 kwietnia 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- zgłosić pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 03** od **22 kwietnia 2005 r.**

Należne za tego pracownika składki za kwiecień 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 21 kwietnia 2005 r.**, bez prawa do ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u,
- w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 03** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 22 do 30 kwietnia 2005 r.**, z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.

Rozliczenie składek należnych za tego pracownika za kwiecień 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **672 zł** (tj. 960 zł : 30 dni kwietnia x 21 dni), finansowane przez:
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 65,59 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 65,59 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 43,68 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 43,68 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 16,46 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 03** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **288 zł** (tj. 960 zł : 30 dni kwietnia x 9 dni), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 28,11 zł,

- budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 28,11 zł,
- pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 18,72 zł,
- pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 18,72 zł,
- pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 7,06 zł,
- pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za kwiecień 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 03** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składka finansowana przez budżet państwa w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za kwiecień 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

5. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia wypłacanego niepełnosprawnemu pracownikowi lub nakładcy po wygaśnięciu stosunku pracy lub umowy o pracę nakładczą

W przypadkach gdy wypłata należnego ze stosunku pracy lub pracy nakładczej wynagrodzenia (stanowiącego podstawę wymiaru składek) następuje w miesiącu następującym po ustaniu stosunku pracy lub wygaśnięciu umowy o pracę nakładczą albo w miesiącu późniejszym, pracodawca będzie uprawniony do rozliczenia należnych od wypłaconego wynagrodzenia składek z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u, pod warunkiem że:

- w miesiącu, w którym ustał stosunek pracy lub umowa o pracę nakładczą pracownik legitymował się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności uprawniającym do dofinansowania, oraz
- w miesiącu, za który są rozliczane składki spełnia on warunki uprawniające go do dofinansowania składek.

Przykład 1

Pracownik z orzeczonym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, zatrudniony w zakładzie pracy zatrudniającym mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, wypowiedzi umowę o pracę, która ulega rozwiązaniu z dniem 30 kwietnia 2005 r., wynagrodzenie za kwiecień wypłacane jest w maju tego roku.

W opisanym przypadku pracodawca jest uprawniony do dofinansowania składek należnych za tego pracownika za maj 2005 r. z budżetu państwa i PFRON-u.

*Rozliczenie składek powinno nastąpić w imiennym raporcie miesięcznym składanym za maj 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02**. Składka na ubezpieczenie emerytalne w części finansowanej przez budżet państwa powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez płatnika, natomiast w części finansowanej przez PFRON - w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego.*

Przykład 2

Pracownik o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zatrudniony w zakładzie pracy zatrudniającym 24 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,

wypowiada umowę o pracę, która ulega rozwiązaniu 30 kwietnia 2005 r. Jednocześnie 1 maja 2005 r. zakład pracy zatrudnia dodatkowo dwóch pracowników (wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem jest niższy niż 6%). Wynagrodzenie za kwiecień wypłacane jest w maju tego roku.

W tym przypadku pracodawca nie ma prawa do dofinansowania składek należnych za maj 2005 r. za byłego niepełnosprawnego pracownika, gdyż w tym miesiącu nie spełnia już warunków określonych w art. 25 ust. 2 albo ust. 3a ustawy o rehabilitacji.

Jeżeli w ostatnim miesiącu zatrudnienia pracownik przedłoży pracodawcy orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub w trakcie tego miesiąca upłynie okres, na który orzeczono stopień niepełnosprawności (uprawniający do dofinansowania należnych za niego składek), a wynagrodzenie za ten miesiąc wypłacone zostanie w następnym/ych miesiącu/ach, pracodawca będzie uprawniony do dofinansowania składek z budżetu państwa i PFRON-u jedynie w tej części, która zostanie naliczona od ustalonej proporcjonalnie podstawy wymiaru składek, za okres:

- od następnego dnia po dniu przedłożenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub
- do dnia, do którego stopień niepełnosprawności był orzeczony.

Przykład 3

Pracownik zakładu pracy chronionej, zatrudniony w okresie od 1 stycznia 2001 r. do 31 maja 2005 r., przedłożył płatnikowi w trakcie zatrudnienia orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności. Określony orzeczeniem okres, na który orzeczono stopień niepełnosprawności upłynął 10 maja 2005 r. Z tytułu należnego za maj 2005 r. wynagrodzenia pracownik ten uzyskał w czerwcu tego roku przychód w wysokości 1600 zł.

W celu zgłoszenia zmiany kodu tytułu ubezpieczenia za danego pracownika w związku z ustaniem niepełnosprawności od 11 maja 2005 r., pracodawca powinien:

- wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** od **11 maja 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- zgłosić pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **11 maja 2005 r.**

Należne za tego pracownika składki za czerwiec 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 01** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 10 maja 2005 r.**, z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u,
- w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 00** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 11 do 31 maja 2005 r.**, bez prawa do dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.

Rozliczenie składek należnych za tego pracownika za czerwiec 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 01** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty **516,13 zł** (tj. 1600 zł : 31 dni maja x 10 dni), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 50,37 zł,

- *budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 50,37 zł,*
- *pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,55 zł,*
- *budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,55 zł,*
- *PFRON - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 12,65 zł,*
- *PFRON - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.*
- *Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia 30 00 00 pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty 1083,87 zł (tj. 1600 zł : 31 dni maja x 21 dni), finansowane przez:*
 - *pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 105,79 zł,*
 - *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 105,79 zł,*
 - *pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 70,45 zł,*
 - *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 70,45 zł,*
 - *pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 26,55 zł,*
 - *pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.*

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za czerwiec 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia 30 00 01, składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansowane przez budżet państwa, w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za czerwiec 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

6. Zasady rozliczania składek za niepełnosprawnych pracowników uzyskujących dodatkowe przychody z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracodawcą

W przypadkach gdy pracodawca zawiera umowę o pracę z osobą niepełnosprawną, z którą łączy go stosunek cywilnoprawny nawiązany na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, lub gdy umowa o pracę wygasa w trakcie trwania powyższych umów - powstały z tytułu tych umów przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (w okresie po nawiązaniu lub ustaniu stosunku pracy), należy ustalić proporcjonalnie za okres wykonywania zlecenia przed oraz po nawiązaniu/rozwiązaniu stosunku pracy.

Proporcjonalnego podziału należy dokonać dzieląc uzyskany przychód przez liczbę dni okresu, na jaki była zawarta umowa zlecenia, umowa agencyjna lub inna umowa o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowa o dzieło, a następnie mnożąc uzyskany wynik przez liczbę dni, w których ubezpieczony pozostawał z pracodawcą równocześnie w

stosunku pracy, jak i w stosunku cywilnoprawnym nawiązanym na podstawie powyższych umów.

Tak ustalona część przychodu z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych, w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych powinna być traktowana jako przychód ze stosunku pracy. Dokonując zatem rozliczenia należnych składek pracodawca powinien zsumować osiągnięty w danym miesiącu przez niepełnosprawnego pracownika przychód ze stosunku pracy z częścią przychodu z umowy cywilnoprawnej, ustaloną proporcjonalnie za okres jednoczesnego wykonywania tej umowy oraz umowy o pracę. Od tak ustalonej podstawy wymiaru pracodawca powinien rozliczyć należne składki, z uwzględnieniem zasad finansowania obowiązujących w odniesieniu do pracowników, tj. m.in. z uwzględnieniem możliwości ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.

Przykład 1

Osoba legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności zawarła umowę zlecenia z zakładem pracy zatrudniającym mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy na okres od 17 stycznia 2005 r. do 15 lutego 2005 r., wynagrodzenie zostało ustalone w wysokości 1000 zł. 1 lutego 2005 r. z niepełnosprawnym zleceniobiorcą zostaje zawarta dodatkowo umowa o pracę, z miesięcznym wynagrodzeniem 1700 zł. Łączny przychód z tytułu umowy o pracę oraz z umowy zlecenia osiągnięty przez tego ubezpieczonego w lutym 2005 r. wynosi 2700 zł.

W celu wykazania zmiany kodu tytułu ubezpieczenia za danego ubezpieczonego zleceniodawca powinien:

- *wyrejestrować zleceniobiorcę z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **04 11 02** od **1 lutego 2005 r.**,*
- *zgłosić go, już jako pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu do ubezpieczeń **01 10 02** od **1 lutego 2005 r.***

Należne za tego ubezpieczonego składki za luty 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- *w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02** powinny zostać rozliczone składki należne z tytułu uzyskanego przychodu z umowy zlecenia, ustalonego proporcjonalnie za okres **od 17 do 31 stycznia 2005 r.**,*
- *w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** powinny zostać rozliczone składki od podstawy wymiaru stanowiącej sumę przychodów ze stosunku pracy i umowy zlecenia (w części ustalonej proporcjonalnie za okres **od 1 do 15 lutego 2005 r.**), z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.*

Rozliczenie składek za tego pracownika za luty 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- *W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty **500 zł** (tj. $1000 \text{ zł} : 30 \text{ dni}$, w których wykonywana była umowa zlecenia x 15 dni stycznia), finansowane przez:*
 - *pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 48,80 zł,*
 - *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 48,80 zł,*

- pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 32,50 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 32,50 zł,
 - pracownika - składka na ubezpieczenie chorobowe - 12,25 zł, jeśli jako zleceniobiorca w okresie do 31 stycznia 2005 r. podlegał on temu ubezpieczeniu,
 - pracodawcę - składka na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeśli przed rozwiązaniem stosunku pracy ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty **2200 zł** (tj. 1700 zł + 500 zł, przychód z umowy zlecenia ustalony za okres od 1 do 15 lutego 2005 r.), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 214,72 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 214,72 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 143 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 143 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 53,90 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za luty 2005 r. oznaczonego kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składka finansowana przez budżet państwa w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za luty 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

Przykład 2

Pracownik legitymujący się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (orzeczonym na okres do 31 sierpnia 2005 r.) zawiera z własnym pracodawcą zatrudniającym mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy umowę zlecenia na okres od 1 maja do 30 czerwca 2005 r. Umowa o pracę uległa rozwiązaniu 31 maja 2005 r. Wynagrodzenie z umowy o pracę, jak też z umowy zlecenia zostaje wypłacone w czerwcu 2005 r. Osiągnięty w czerwcu przez tego ubezpieczonego przychód to 4040 zł, z czego 2440 zł stanowi wynagrodzenie z umowy zlecenia, natomiast 1600 zł ze stosunku pracy.

W celu wykazania zmiany kodu tytułu ubezpieczenia za danego pracownika pracodawca powinien:

- wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 02** od **1 czerwca 2005 r.**,
- zgłosić go, już jako zleceniobiorcę, do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA lub tylko do

ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZZA, z kodem tytułu ubezpieczenia **04 11 02** od **1 czerwca 2005 r.**

Należne za tego ubezpieczonego składki za czerwiec 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02** powinny zostać rozliczone składki od podstawy wymiaru stanowiącej sumę przychodów ze stosunku pracy i umowy zlecenia (w części ustalonej proporcjonalnie za okres **od 1 do 31 maja 2005 r.**), z uwzględnieniem dofinansowania składek z budżetu państwa i PFRON-u,
- w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **04 11 02** powinny zostać rozliczone składki od uzyskanego przychodu z umowy zlecenia, ustalonego proporcjonalnie za okres **od 1 do 30 czerwca 2005 r.**

Rozliczenie składek za tego ubezpieczonego za czerwiec 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02** płatnik powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty **2840 zł**, zgodnie z wyliczeniem: 1600 zł (przychód ze stosunku pracy) + 1240 zł (przychód z umowy zlecenia ustalony za okres od 1 do 31 maja 2005 r., tj. 2440 zł : 61 dni, w których wykonywana była umowa zlecenia x 31 dni maja), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 277,18 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 277,18 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 184,60 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 184,60 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 69,58 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **04 11 02** płatnik powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne naliczone od kwoty **1200 zł** (tj. 2440 zł : 61 dni, w których wykonywana była umowa zlecenia x 30 dni czerwca), finansowane przez:
 - zleceniobiorcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 117,12 zł,
 - zleceniodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 117,12 zł,
 - zleceniobiorcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 78 zł,
 - zleceniodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 78 zł,
 - zleceniobiorcę - składka na ubezpieczenie chorobowe - 29,40 zł, jeśli ubezpieczony już jako zleceniobiorca przystąpi do ubezpieczenia chorobowego,
 - zleceniodawcę - składka na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej zleceniodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeśli już jako zleceniobiorca podlegał ubezpieczeniu wypadkowemu.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za czerwiec 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 02** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składka finansowana przez budżet

państwa w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za czerwiec 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

Przykład 3

Pracownik zakładu aktywności zawodowej zatrudniony od 1 lipca 2005 r. 10 lipca 2005 r. przedłożył pracodawcy orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności. W lipcu pracownik ten uzyskał od pracodawcy przychód w wysokości 2354 zł, z czego 854 zł stanowiło wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia zawartej na okres od 1 czerwca do 31 lipca 2005 r.

W celu wykazania zmiany kodu tytułu do ubezpieczeń za danego ubezpieczonego pracodawca powinien:

- wyrejestrować zleceniobiorcę z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **04 11 00** od **1 lipca 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- zgłosić już jako pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **1 lipca 2005 r.**,
- wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **11 lipca 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,
- zgłosić pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** od **11 lipca 2005 r.**

Należne za tego pracownika składki za lipiec 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w trzech blokach imiennego raportu miesięcznego:

- w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 00** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 30 czerwca 2005 r.**,
- w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 10 lipca 2005 r.**, bez prawa do ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u,
- w trzecim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 11 do 31 lipca 2005 r.**, z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.

Rozliczenie składek należnych za tego pracownika za lipiec 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **30 00 00** płatnik powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **420 zł** (tj. 854 zł : 61 dni, przez które wykonywana była umowa zlecenia x 30 dni czerwca), finansowane przez:
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 40,99 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 40,99 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 27,30 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 27,30 zł,

- pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 10,29 zł, jeśli jako zleceniobiorca w okresie do 30 czerwca 2005 r. podlegał on temu ubezpieczeniu,
- pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeśli przed nawiązaniem stosunku pracy ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia.
- W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **623,87 zł**, zgodnie z wyliczeniem: 483,87 zł + 140 zł, gdzie:
 - 483,87 zł (przychód ze stosunku pracy ustalony proporcjonalnie za okres od 1 do 10 lipca), tj. $1500 \text{ zł} : 31 \text{ dni lipca} \times 10 \text{ dni}$,
 - 140 zł (przychód z umowy zlecenia ustalony za okres od 1 do 10 lipca), tj. $434 \text{ zł} (\text{przychód z umowy zlecenia ustalony proporcjonalnie za lipiec} - 854 \text{ zł} : 61 \text{ dni, przez które wykonywana był umowa zlecenia} \times 31) : 31 \text{ dni} \times 10 \text{ dni}$,finansowane przez:
 - pracownika - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenie emerytalne - 60,89 zł,
 - pracodawcę - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenie emerytalne - 60,89 zł,
 - pracownika - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenia rentowe - 40,55 zł,
 - pracodawcę - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenia rentowe - 40,55 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 15,28 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **1310,13 zł**, zgodnie z wyliczeniem: 1016,13 zł + 294 zł, gdzie:
 - 1016,13 zł (przychód ze stosunku pracy ustalony proporcjonalnie za okres od 11 do 31 lipca), tj. $1500 \text{ zł} : 31 \text{ dni lipca} \times 21 \text{ dni}$,
 - 294 zł (przychód z umowy zlecenia ustalony za okres od 11 do 31 lipca), tj. $434 \text{ zł} (\text{przychód z umowy zlecenia ustalony proporcjonalnie za lipiec} - 854 \text{ zł} : 61 \text{ dni, przez które wykonywana była umowa zlecenia} \times 31) : 31 \text{ dni} \times 21 \text{ dni}$,finansowane przez:
 - PFRON - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenie emerytalne - 127,87 zł,
 - budżet państwa - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenie emerytalne - 127,87 zł,
 - pracownika - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenia rentowe - 85,16 zł,
 - budżet państwa - $\frac{1}{2}$ składki na ubezpieczenia rentowe - 85,16 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 32,10 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za lipiec 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej

przez ubezpieczonego, natomiast składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansowane przez budżet państwa, w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za lipiec 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

W przypadku gdy w danym miesiącu pracownik uzyska obok przychodu ze stosunku pracy również przychód z umowy zlecenia, umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło zawartej z własnym pracodawcą, a umowa powyższa zostanie zawarta przed dniem przedłożenia pracodawcy orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, przychód z tytułu wykonania niniejszych umów nie podlega proporcjonalnemu podziałowi za okres wykonywania umowy przed dniem doręczenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (lub niepełnosprawności) oraz za okres przypadający po tym dniu, jeżeli okres wykonywania tych umów w całości zawiera się w okresie zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Przykład

Pracownik zakładu pracy chronionej zatrudniony od 3 stycznia 2005 r. 8 lutego 2005 r. przedłożył pracodawcy orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności. W lutym pracownik ten uzyskał od pracodawcy przychód w wysokości 2800 zł, z czego 1300 zł stanowiło wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia zawartej na okres od 10 stycznia do 20 lutego 2005 r.

W celu wykazania zmiany kodu tytułu do ubezpieczeń za danego pracownika pracodawca powinien:

- *wyrejestrować pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZWUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** od **9 lutego 2005 r.** i kodem przyczyny wyrejestrowania **600**,*
- *zgłosić pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** od **9 lutego 2005 r.***

Należne za tego pracownika składki za luty 2005 r. powinny być rozliczone odpowiednio w dwóch blokach imiennego raportu miesięcznego:

- *w pierwszym bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 1 do 8 lutego 2005 r.**, bez prawa do ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u,*
- *w drugim bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** powinny zostać rozliczone składki naliczone za okres **od 9 do 28 lutego 2005 r.**, z uwzględnieniem ich dofinansowania z budżetu państwa i PFRON-u.*

Rozliczenie składek należnych za tego pracownika za luty 2005 r. powinno wyglądać następująco:

- *W bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 00** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **800 zł** (tj. $2800 \text{ zł} : 28 \text{ dni lutego} \times 8 \text{ dni}$), finansowane przez:*
 - *pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 78,08 zł,*
 - *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 78,08 zł,*

- pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 52 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 52 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 19,60 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- Natomiast w bloku imiennego raportu miesięcznego z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika naliczone od kwoty **2000 zł** (tj. 2800 zł : 28 dni lutego x 20 dni), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 195,20 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 195,20 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 130 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 130 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 49 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W bloku imiennego raportu miesięcznego składanego za luty 2005 r. z kodem tytułu ubezpieczenia **01 10 01** składka na ubezpieczenie emerytalne finansowana przez PFRON powinna zostać wykazana w polu przeznaczonym dla składki finansowanej przez ubezpieczonego, natomiast składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansowane przez budżet państwa, w polach przeznaczonych dla składek finansowanych przez płatnika. Składki finansowane przez budżet państwa i PFRON powinny zostać wykazane także w odpowiednich polach składanej za luty 2005 r. deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (przeznaczonych dla składek finansowanych z tych źródeł).

7. Zasady rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne po uzyskaniu przez płatnika składek statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej

Zakłady pracy chronionej oraz zakłady aktywności zawodowej rozliczają składki na ubezpieczenia społeczne za dany miesiąc kalendarzowy za wszystkich ubezpieczonych w jednym komplecie dokumentów rozliczeniowych, tj. w deklaracji rozliczeniowej oraz w dołączonych do deklaracji imiennych raportach miesięcznych, oznaczając je numerami od **01** do **39**.

Wyjątek od podanej wyżej zasady rozliczania składek stanowi rozliczenie składek za miesiąc kalendarzowy, w trakcie którego płatnik składek uzyskał lub utracił status zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej. W takim przypadku płatnik składek zobowiązany jest złożyć za ten miesiąc dwa komplety dokumentów rozliczeniowych.

W przypadku uzyskania statusu:

- pierwszy (za część miesiąca, kiedy nie posiadał jeszcze statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej) - powinien być oznaczony numerami identyfikatora od **40** do **49**, przy czym numer **40** przeznaczony jest dla deklaracji rozliczeniowej i imiennych raportów miesięcznych składanych

jako pierwszy komplet za ten miesiąc, następne numery przeznaczone zostały dla deklaracji i raportów korygujących,

- drugi (za część miesiąca, kiedy posiadał już status zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej) - powinien być oznaczony numerami identyfikatora od **01** do **39**, przy czym numer **01** przeznaczony jest dla deklaracji rozliczeniowej i imiennych raportów miesięcznych składanych jako pierwszy komplet za ten miesiąc, natomiast kolejne numery przeznaczone zostały dla deklaracji i raportów korygujących.

W przypadku utraty statusu:

- pierwszy (za część miesiąca, kiedy posiadał jeszcze status zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej) – powinien być oznaczony numerami identyfikatora od **40** do **49**, przy czym numer **40** przeznaczony jest dla deklaracji rozliczeniowej i imiennych raportów miesięcznych składanych jako pierwszy komplet za ten miesiąc, natomiast kolejne numery przeznaczone zostały dla deklaracji i raportów korygujących,
- drugi (za część miesiąca, kiedy nie posiadał już statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej) - powinien być oznaczony numerami identyfikatora od **01** do **39**, przy czym numer **01** przeznaczony jest dla deklaracji rozliczeniowej i imiennych raportów miesięcznych składanych jako pierwszy komplet za ten miesiąc, natomiast kolejne numery przeznaczone zostały dla deklaracji i raportów korygujących.

W przypadku gdy płatnik składek, który w trakcie miesiąca kalendarzowego uzyskał lub utracił status zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej, rozliczył należne składki w jednym komplecie dokumentów rozliczeniowych, zobowiązany jest do dokonania korekty dokumentów rozliczeniowych zgodnie z podanym wyżej trybem.

Podstawa wymiaru składek dla poszczególnych ubezpieczonych powinna być obliczona proporcjonalnie do liczby dni, odpowiednio:

- posiadania statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej,
- nieposiadania statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej.

Przykład

Zakład pracy, dotychczas nieuprawniony do dofinansowania składek za zatrudnione osoby niepełnosprawne, od 18 czerwca 2005 r. posiada status zakładu pracy chronionej. A zatem, za okres od 18 czerwca 2005 r. część składek na ubezpieczenia społeczne za pracowników niepełnosprawnych finansuje PFRON oraz budżet państwa.

Jak powinno wyglądać rozliczenie składek za pracownika niepełnosprawnego, który w czerwcu osiągnął przychód w wysokości 900 zł?

- *W imiennym raporcie miesięcznym składanym z numerami identyfikatora od 40 do 49 pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne tego pracownika naliczone od kwoty 510 zł (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 17 dni), finansowane przez:*
 - *pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,*
 - *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,*

- pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 12,50 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- W imiennym raporcie miesięcznym składanym z numerami identyfikatora od 01 do 39 pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne tego pracownika naliczone od kwoty 390 zł (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 13 dni), finansowane przez:
 - PFRON - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,
 - budżet państwa - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 9,56 zł,
 - PFRON - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W powyższym imiennym raporcie miesięcznym składki finansowane przez PFRON oraz budżet państwa powinny zostać wykazane w polach przeznaczonych dla składek finansowanych odpowiednio przez ubezpieczonego i płatnika składek, natomiast w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA - w polach przeznaczonych dla składek (na określone ubezpieczenia) finansowanych przez PFRON lub budżet państwa.

Jak powinno wyglądać rozliczenie składek za pracownika, który nie ma orzeczonego stopnia niepełnosprawności, a który w czerwcu także osiągnął przychód w wysokości 900 zł?

- W imiennym raporcie miesięcznym składanym z numerami identyfikatora od 40 do 49 pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne tego pracownika naliczone od kwoty 510 zł (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 17 dni), finansowane przez:
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 49,78 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 33,15 zł,
 - pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 12,50 zł,
 - pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- W imiennym raporcie miesięcznym składanym z numerami identyfikatora od 01 do 39 pracodawca powinien wykazać składki na ubezpieczenia społeczne tego pracownika naliczone od kwoty 390 zł (tj. 900 zł : 30 dni czerwca x 13 dni), finansowane przez:
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenie emerytalne - 38,06 zł,
 - pracownika - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,

- *pracodawcę - ½ składki na ubezpieczenia rentowe - 25,35 zł,*
- *pracownika - składkę na ubezpieczenie chorobowe - 9,56 zł,*
- *pracodawcę - składkę na ubezpieczenie wypadkowe - w wysokości obliczonej według obowiązującej pracodawcę stopy procentowej składki, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.*

WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH

- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 137, poz. 887, nr 162, poz. 1118 i 1126; 1999 nr 26, poz. 228, nr 60, poz. 636, nr 72, poz. 802, nr 78, poz. 875, nr 110, poz. 1256; 2000 nr 9, poz. 118, nr 95, poz. 1041, nr 104, poz. 1104, nr 119, poz. 1249; 2001 nr 8, poz. 64, nr 27, poz. 298, nr 39, poz. 459, nr 72, poz. 748, nr 100, poz. 1080, nr 110, poz. 1189, nr 111, poz. 1194, nr 130, poz. 1452 i nr 154, poz. 1792; 2002 nr 25, poz. 253, nr 41, poz. 365, nr 74, poz. 676, nr 155, poz. 1287, nr 169, poz. 1387, nr 199, poz. 1673, nr 200, poz. 1679, nr 241, poz. 2074; 2003 nr 56, poz. 498, nr 65, poz. 595, nr 135, poz. 1268, nr 149, poz. 1450, nr 166, poz. 1609, nr 170, poz. 1651, nr 190, poz. 1864, nr 210, poz. 2037, nr 223, poz. 2217, nr 228, poz. 2255; 2004 nr 19, poz. 177, nr 64, poz. 593, nr 99, poz. 1001, nr 121, poz. 1264, nr 146, poz. 1546, nr 173, poz. 1808, nr 187, poz. 1925, nr 210, poz. 2135).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr 123, poz. 776 i nr 160, poz. 1082; 1998 r. nr 99, poz. 628, nr 106, poz. 668, nr 137, poz. 887, nr 156, poz. 1019, nr 162, poz. 1118 i 1126; 1999 nr 49, poz. 486, nr 90, poz. 1001, nr 95, poz. 1101, nr 111, poz. 1280; 2000 nr 48, poz. 550, nr 119, poz. 1249; 2001 nr 39, poz. 459, nr 100, poz. 1080, nr 125, poz. 1368, nr 129, poz. 1444 i nr 154, poz. 1792 i 1800; 2002 nr 169, poz. 1387, nr 200, poz. 1679 i 1683, nr 241, poz. 2074, 2003 nr 7, poz. 79, nr 90, poz. 844, nr 223, poz. 2217, nr 228, poz. 2262, 2004 nr 96, poz. 959, nr 99, poz. 1001, nr 240, poz. 2407).
- Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. nr 199, poz. 1673, nr 241, poz. 2074; 2003 nr 83, poz. 760, nr 223, poz. 2217, 2004 nr 99, poz. 1001, nr 121, poz. 1264, nr 187, poz. 1925, nr 210, poz. 2135).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 4 grudnia 1998 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji korygujących oraz innych dokumentów (Dz.U. nr 149, poz. 982; 2002 nr 120, poz. 1027; 2003 nr 150, poz. 1457; 2004 nr 1, poz. 3, nr 101, poz. 1039, nr 277, poz. 2753).